

Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikk		Osztályozás
			343.546
Szerző	Migray József.		Hely
Cím	Gyermekrontó iskolaszéki tag és szegénygyám.		Idő
			"1913"
Forrás:	Népszava		Személy
	Bp.	1913 6/15	Helyszám
	(Hely)	(Idő)	(Köt. v. füz.)

Gyermekrontó iskolaszéki tag és szegénygyám.

A rendőrség volt lakatosának viselt dolgait az ügyészség eltussolja. — Hiába tiltakozik a tanítótestület. — Iskolaigazgató a gyermekrontó pártján.

A munkásgyermek sorsa a polgári társadalomban már születésük pillanatában meg van pecsételve: nyomoruság, szenny, eredménytelen küzdelmek, állati megnyugvás az alkohol szörnyének ölében, legjobb esetben sivár tengődés, de sokszor, nagyon sokszor testi-lelki elzülles életutjuk vége.

Angyalföld: a főváros legszomorubb munkásnegyede. Hosszu poros utak, elnyomordott, meggéberedett fák az alacsony, földszintes házak piszkos, kovácskőszén fekete hamujával föltöltött udvarain. Csupa szobából és konyhából álló lakás mindenütt, a bérkaszárnyákban is csak elvétve akad egy-egy kétszobás lakás. Az emberekről, férfiakról, asszonyokról, öregekről és fiatalokról, gyerekekről, még ha ünneplőbe öltöznek is, leri a nyomoruság, annak minden izléstelen sége, szemet bántó tarka összevisszasága. Ennek a városnegyednek, amelynek minden képe hátborzongató, egyik fő utvonalan, a Szentlászló-uton, a városligeti vurstli mögött, a nyugati pályaudvar szétágazó sinein tul, pávázik a kapitalista félkulturának és a fővárosnak egyik büszke intézménye: egy szépen falazott iskola. Az egyetlen hely, ahová a proletárszülők némi bizalommal küldik a gyermekeiket, mert az iskolában tanult, arra hivatott nevelők osztják szét a gyermekek között tudásuk kincseit, szívük melegével ápolják, fejlesztik erkölcsi érzésüket. Hogyne bíznák hát a proletárszülők gyermekeiket örömmel az iskolára.

Ámde az iskolában nemcsak arra hivatott nevelők vannak, hanem vannak a gyerme-

keknek és nevelőiknek, tanítóiknak sokszor arra nem hivatott főlebbvalóik is: igazgatók, akikre egy-egy iskola szellemi vezetése, irányítása van bízva, noha tudatlanságuk, tanulatlanságuk vetekedik a kínai fal vastagságával, erkölcsi érzékük pedig csak a megfelelő protektorok irányában van kifejlődve. Ez az a pont, az iskolák szellemi vezetése, irányítása, amely a főváros iskolapolitikáját megbélyegezi: itt nem tudta még magát a hatóság fölszabadítani illetéktelen befolyások érvényesülése alól, amin, ismervé a várospolitikai viszonyokat, nem csodálkozhatik senki. A kerületi klikkfőnökök és egyéb befolyásos urak a népiskolát nem veszik komoly intézménynek, mert ha annak vennék, az igazgatói állásokat nem tekintenek személyes szolgálatokért adandó jutalomnak. Csodálatos, hogy a polgárság erre maga nem eszmél rá, hiszen neki is elsőrendű szükséglete a jó iskola, amelyben gyermekeinek testi, szellemi s erkölcsi élete nincs veszélyeztetve. A korlátolt elméjű igazgatókon kívül joguk van még az iskolában az ugynevezett iskolaszéki tagoknak is olykor-olykor megjeleneni és ott a tanítóknak alkalmatlankodni. Hogy mi az az iskolaszéki tagság? — azt senki se tudja. Egy intézmény, aminek semmi komoly hatásköre nincs, de aki „iskola zéki dag” — ezt írta a neve alá egyik fővárosi iskolában nemrég az osztály látogatási naplójában egy ilyen ur, — az földadata magaslatán állhat mindenkor és az iskolaszéki üléseken megrágalmazhat, becsülhet becsületese, de más politikai hitvallású tanítókat, keresztül viheti egyedül és társai-val egyetemben egy-egy tanító áthelyezését, üldözését, szóval nagy ur lehet, ha akar. Mint közismert lump agglégény, védheti esetleg a valláserkölcset és a család intézményét — erkölcsös életet élő, családos, de szocialista gondolkozású tanítókkal szemben kazinói banketteken és különböző honfibuval beárnyékoló lumpolásokon. Különben az is-

kolaszéki tagságnak, mint minden intézménynek, van jó oldala is. Miután az egyes tagsági helyeket választások útján töltik be, mindenkor jó alkalom arra, hogy nyilvánvalóvá válják, kikben összpontosul a polgárság bizalma; így hát sokszor első lépcsője a városatyaságnak, vagy az a bizalmi gödör, ahová a klikkfőnökök a másra nem használható közéleti esőrtetőket, hogy utba ne legyennek, időnként belökik. Sokszor sikerrel, mert éltük végéig benne maradnak. Másszóval: az iskolaszéki tagság olyan társadalmi szerepkör, aminek se értelme, se célja nincs.

Ezt a komoly, becsületese gondolkozású iskolaszéki tagok maguk is tudják és tanácsátalanul állnak saját magukkal szembe mit tegyünk hát? — ez a kérdés mered rájuk felelet nélkül és miután semmit se tehetnek, el- ennek iskolákat látogatni, ha egyébkor nem, hát az évről vizsgáknak nevezett, fölösleges, a szülőkre nézve nagyon költséges iskolai céciók alkalmából. De nemcsak becsületese, tisztességes, jóindulatú iskolaszéki tagok járnak iskolákat látogatni, hanem akad köztük, ugy látszik, olykor igen veszedelmes egyén is „valláserkölcösen hazafias alapon”.

A Szentlászló-uti iskola kinn az Angyalföldön a VI-ik kerületi 2-ik számú iskolaszék körzetébe tartozik. Ennek az iskolaszéknek tagja Csasznek Károly magánzóvá lett lakatosmester és háztulajdonos is, akinek az iskolásleánykával szemben üzött különös szeretete eddig hiába került a rendőrség és az ügyészség elé és hiába hívták föl az iskola igazgatójának, Csáky Elek urnak figyelmét is a tanítószemélyzet tagjai arra a megdöbbentő gyermekrontásra, amelyet ez a beteg ember eddig büntetlenül követhetett el; még iskolaszéki tagságáról se kellett lemondania, sőt a tanítótestület legnagyobb megbotránkozására az iskolát se kíméli meg látogatásától.

Csasznak Károly iskolaszéki tag...
László-ut 54-ik szám alatt levő földszintes ház,
amelyben csupa egy szobából és konyhából
álló lakások vannak. Lakói természetesen sze-
gény munkásemberek, akik egész nap ninese-
nek otthon. Négy ilyen tulon-tul az élet igá-
jába tört munkáscsaládnak leánygyermekével
történt a mai napig is megtorlatlan eset; és
ki tudja, mi minden történt azelőtt és azóta,
mert Csasznek Károly iskolaszéki tagnak még
mindig meg van adva az iskolásleánykával
való összeköttetés módja.

A valláserkölesi alapon álló iskolaszéki tag
házában lakott tavaly V. István Máv. lakatos
feleségével és kilencéves leányával, a kis Szil-
viával. A szülők munkába járnak mind a ket-
ten reggeltől estig. A kisleány a szemben levő
iskola harmadik osztályába járt, most a negye-
dik osztályba jár. Egyszer estefelé az édes any-
jának a nővére ment hozzájuk. Egyedül találta
a kisleányt a szobában szép fehér virágok
előtt ülve.

— Kitől kaptad a virágot? — kérdezte tőle.

— A házi bácsitól.

— Hát miért adta neked?

— *Nem szabad megmondani, az a mi titkunk!*
— felelte a kis Szilvia mosolyogva.

Nagynénje megrémülve hallotta a kisleány
szavait. Amikor nővére és sógora hazaértek,
nem merete nekik mindjárt megmondani a kis-
leány különös vallomását. Másnap mégis kö-
zölte a sógorával. Az apa vállatára fogta
leánykáját és végre az elmondta, hogy a házi
bácsi, Csasznek Károly, hogyan szereti őt és
még három társnőjét, a házmester kisleányát
S. Erzsit, T. Erzsit és R. Erzsit, akik valameny-
nyien a házban laknak. Erőszakot egyik kis-
leányon se követett el az iskolaszéki tag ur, csak
„fölvilágosította őket a nemi szervekről“, hol
a ház mögött elterülő kertjének bokrai között,
hol pedig a házban levő pinceműhelyében.
Ezért aztán rendesen kaptak tőle édességeket,
oukrokat, narancsot, virágot. V. István rögtön
a rendőrségre szaladt és följelentette a fajta-
lankodó „házi bácsit“ és a följelentés után meg-
indult a részben abbanmaradt, részben lefoly-
tatott vizsgálat, aminek eredményét az ügyész-
ség egy nagyon furcsán hangzó elutasító vég-
zésben összegezte.

V. István lakatos a szülők közül az egyedüli,
aki nem vonta vissza a följelentését, hanem
Holló Gyula dr. ügyvéd kezébe adta, hogy föl-
folyamodással éljen az ügyészi végzéssel szem-
ben. A többi szülő pedig a mi közállapotainkra
igen sajtáságos módon hallgatott, mert mit te-
hetett volna egyebet?

S. János, aki házmestere volt Csasznek Ká-
roly házának, arra a kérdésemre, hogy miért
állt el a följelentéstől, a következőket mondta:

— Hát kérem, mit tehettem volna? Láttam,
hogy a szegény emberrel hogy bántak, már
előre nincs igaza. A háziur, a felesége, meg a

neve...
... két-három...
... tak a...
... endőrségen, mint amikor...
... tunk idézve. Meg is mondta nekem a háziász-
szonyom, hogy hiába csinálunk mindent, mert
a férjének jó összeköttetései vannak. És kérem,
amikor a rendőrfogalmazó urtól átmentünk a
rendőr orvos urhoz, mielőtt a kisleányt meg-

vizsgálta volna, így kiáltott ránk: „Talán stáj-
gerolt maguknak a háziur és most egy esomé
pénzt akarnak tőle szerezni.“ — Nem tudta, ké-
rem, hogy én házmester vagyok. A kisleányom-
nak bajt nem csinált, csak megmutogatta ma-
gát neki, meg efféle. Hát gondoltam magam-
ban, ha a rendőr orvos előre így beszél, én nem
tempózem vele, nem is mentünk vissza a rend-
őrfogalmazóhoz, hanem haza jöttünk.

Csasznak Károly különben évek hosszú so-
rán át lakatos volt a rendőrségnek. A dolog-
ról fölvett jegyzőkönyvek mind egybehangzó
vallomásokot tartalmaznak a „házi bácsi“ is-
kolaszéki tag fajtalankodásáról, mindamellett
az ügyészség 44.431—912. szám alatt november
havában kiadott végzésével a följelentést el-
utasítja, ezt azzal okolván meg, hogy — „tanu
nem volt jelen és a leánykák kiskorú voltára
való tekintettel vallomásuk nem bir bizonyító
erővel.“

Furcsa végzés, ugy-e? Az ügyészség előtt a
fajtalankodáshoz, ha az kiskorú leánykával
történik, tanuk kellene, éppen azért, mert kis-
korúak. De talán éppen az ebben a büntetendő
cselekmény, hogy a leánykák — kiskorúak
voltak.

A Szentlászló-uti iskola környékén a szegény
munkásszülők között sok szó esett erről a do-
logról. Így jutott ez a fülébe egyik fiatal tani-
tónak, aközben, hogy az apróságainak szomorú
lakásviszonyait tanulmányozta. Nemes Lipót
tanító nyomban jelentést tett az iskola igazga-
tójának, Csáky Eleknek, hogy az illető iskola-
széki tag kisleányokkal szemben, akik a veze-
tése alatt álló iskolának is növendékei, milyen
merényletet követett el, hogyan részesítette
őket — nemi fölvilágosításban. Az igazgató ur
azonban kijelentette, hogy nem veszi tudomásul.
Nemsokára ezután az egyik kisleánynak,
V. Szilviának a tanítónője jelentette az igaz-
gató urnak a dolgot, mert a leánya különböző
kényszerhelyzetek hatása alatt folyton figyel-
metlen az órákon, időnkint oda-oda szalad
hozzá és igen furcsa dolgokat sugdos a fülébe
Csasznek bácsi viselt dolgairól. Csáky Elek,
szintén „valláserkölesi alapon“ álló igazgató
ur újra kijelentette, hogy nem veszi tudomásul
ezt a dolgot se. Erről persze ma már a többi
kisleány is tud a negyedikben.

Egyelőre elült az őszön a tantestület tagjai
között a háborgás, mert közben megtudták,
hogy törvényes utra terelődött a dolog. Nem-
régén azonban a legnagyobb rémületükre, áp-
rilis elején megjelent az iskolában egy magán-

vizsgálaton Csasznek Károly iskolaszéki tag ur
elnökölni. Az április tizenegyedikén tartott
tantestületi értekezleten Dunajecz Nándor ta-
nító újból szóvá tette az ügyet. Fölszólalásában
megkérdezte az igazgatótól, hogyan engedhette
be az iskola falai közé Csasznek Károlyt, ami-
kor tudomása van viselt dolgairól és csodálko-
zásának adott kifejezést afölött, hogy az igaz-
gató még mindig nem találta meg a módját an-
nak, hogy az illető iskolaszéki tagot távol-
tartsa az iskolától.

Csáky Elek igazgató ur erre a hiteles jegyző-
könyv szerint kijelentette, hogy: „Ebben az
ügyben lépéseket nem tehet és nem tesz, mivel
az illető iskolaszéki tagot elsősorban az iskola-
szék, mint erkölcsi testület tarthatja távol vagy
zárhatja ki hivatalos teendők végzéséből. Az
iskola igazgatójához konkrét följelentés nem
érkezett, ha ellenben hivatalosan tudomást sze-
rez a dologról, akkor kötelességének ismeri il-
letékes helyre juttatni a panaszt. Nem kívánja
az ügyet tárgyaltatni. Aggodalmi vannak,
hogy a közpiacra kivitt bűn több kárt okoz,
mint a hallgatás.“ Azt mondják, ilyen a jó ba-
rátság!

Miután az igazgató ur Nemes Lipót, az il-
lető osztálytanítónő és Dunajecz Nándor tanítók
jelentése, fölszólalása után nem vett „hivatalo-
san tudomást“ a dologról: ezennel tudomásul ki-
vánom adni az egész ügyet a székesfőváros köz-
oktatásügyi tanácsának, a VI. kerületi 2-ik
számu iskolaszék elnökének, mivel közelednek
a vizsgák, amelyekre iskolaszéki tagok járnak
elnökölni és nem hiszem, hogy Csasznek Ká-
rolynak bármelyik iskolában is a gyermekek
között helye volna. A kerületben közhírmert kü-
lönben az illetőnek az a szokása is, hogy a vizs-
gákon kiválogatja a szép, okos kisleányokat és
meghívja őket magához jutalmul — uzsonnára.
Fiúcskákat eddig sohasem hívott meg.

Az illető egyébként nemesak iskolaszéki tag,
hanem szegény-gyám is; nagy nyomorban, ár-
vaságban élő gyermekek gondozója. Remélhe-
tőleg a gondjaira bizott gyermekeket nyomban
meg fogja szabadítani az erre illetékes hatóság
egy ilyen erkölcsű férfiú — gyámkodása alól.

*

Szegény kis proletár gyerekek! Mily jó a
sok édesség, a cukor, a narancs, de arra — a
ti szülőiteknek nem igen telik. Mily szép a
virág, aminek apró szivetek úgy örül, de
aminek az a tragikuma, hogy azt nektek má-
sok adják, nem a ti kertetekben terem, nem
a ti kezecekkétek ápolja, öntözi. Ha az élet kel-
lemetlenségeit, szépségeit akarjátok, úgy —
Csasznek bácsik a sorsotok. Szegény kis pro-
letár leányok: élet tavaszelőjén már testi-
lelki szennyben hervadó virágok!... Még
meddig lesz így?

Migray József.